

	PROCEDURĂ Etică, integritate academică și conflict de interese	Cod: PO – UTM-03
		Ediția 1
		Revizia 0

1. SCOPUL PROCEDURII

- Stabilește cadrul instituțional pentru promovarea, monitorizarea și garantarea eticii, integrității academice și a prevenirii conflictului de interese în cadrul Universității Tehnice a Moldovei.
- Precizează responsabilitățile, mecanismele de prevenire, procedurile de sesizare, investigare și sancționare a abaterilor de integritate academică, inclusiv a utilizării neautorizate a instrumentelor de inteligență artificială.
- Reglementează gestionarea conflictului de interese, inclusiv cel generat de activitatea comună a rudelor în cadrul UTM.
- Asigură continuitatea activității instituționale, inclusiv la schimbarea personalului cu atribuții în domeniu.

2. DOMENIUL DE APLICARE

Prezenta procedură se aplică obligatoriu:

- cadrelor didactice și de cercetare la toate formele de angajare (titular, asociat, prin cumul, la plata cu ora);
- personalului didactic-auxiliar și administrativ implicat în activități cu impact asupra procesului de studii sau de cercetare;
- studenților la toate ciclurile (licență, master, doctorat), indiferent de forma de organizare, elevilor Colegiului UTM, formabililor din cadrul programelor de formare continuă;
- membrilor organelor de conducere (rector, prorectori, decani, șefi de departament, directori de institute de cercetare, directorul Colegiului UTM);
- membrilor comisiilor de evaluare, examinare, contestare, concurs etc.;
- conducătorilor de teze/proiecte/lucrări de finalizare a studiilor.

Procedura acoperă toate activitățile: predare, învățare, evaluare, cercetare, publicare, inovare și creație artistică, inclusiv activitățile desfășurate în format digital sau la distanță.

3. DOCUMENTE DE REFERINȚĂ APLICABILE

Reglementări externe:

- Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (MO nr. 319-324/24.10.2014) - art. 3, 58, 107/1;
- Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017 (MO nr. 229-243/2017);
- Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale;
- Codul muncii al RM nr. 154/2003;
- Codul penal al RM - art. 326/1 (conflictul de interese);
- Legea nr. 139/2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe;
- ISO 9001:2015 - Sisteme de Management al Calității - Cerințe;
- Standards and Guidelines for Quality Assurance in the EHEA (ESG 2015);

 UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI	PROCEDURĂ Etică, integritate academică și conflict de interese	Cod: PO – UTM-03
		Ediția 1
		Revizia 0

- ALLEA European Code of Conduct for Research Integrity (2023).

Reglementări interne UTM:

- Carta UTM;
- Codul de etică și deontologie profesională al UTM (2019/2024);
- Politica și Strategia UTM în domeniul integrității academice (2024);
- Regulamentul antiplagiat al UTM (2019) și Anexa la Regulamentul antiplagiat (2026);
- Comunicare digitală. Codul de etică al UTM (2024);
- Codul de onoare al studentului UTM;
- Regulamentul intern al UTM (2016, rev. 2019);
- Regulamentul privind Sistemul de Management al Calității în UTM (2026);
- Regulamentul privind organizarea evaluării activității de învățare a studenților la UTM (2020);
- PR-7.5-01 Controlul informației documentate;
- Fișele de post ale personalului responsabil.

4. TERMENI ȘI DEFINIȚII

Termen	Definiție
Integritate academică	Ansamblul principiilor și normelor bazate pe onestitate, responsabilitate, corectitudine, echitate, încredere și respect pentru proprietatea intelectuală, care asigură autenticitatea, credibilitatea și calitatea activităților de predare, învățare, evaluare, cercetare, inovare și creație artistică.
Abatere de integritate academică	Orice acțiune sau omisiune săvârșită cu încălcarea normelor de integritate academică, în cadrul activităților de predare, învățare, evaluare, cercetare, inovare sau creație artistică.
Plagiat	Prezentarea totală sau parțială a unei opere, idei, expresii, structuri, date, texte, imagini sau alte creații intelectuale aparținând altei persoane ca fiind proprii, fără indicarea corespunzătoare a sursei.
Autoplaciat	Reutilizarea substanțială a unor lucrări proprii anterioare, publicate sau evaluate, fără menționarea explicită a acestora, în scopul obținerii unei noi evaluări academice.
Ghostwriting / redactare prin terți	Realizarea integrală sau substanțială a unei lucrări academice de o altă persoană și prezentarea acesteia ca proprie, inclusiv cumpărarea, comandarea sau punerea la dispoziție a lucrărilor pentru utilizare frauduloasă.
Falsificarea datelor	Manipularea, modificarea selectivă, omiterea intenționată sau inventarea datelor de cercetare, inclusiv fabricarea datelor.

	PROCEDURĂ Etică, integritate academică și conflict de interese	Cod: PO – UTM-03
		Ediția 1
		Revizia 0

Fraudă la evaluare	Orice acțiune prin care se denaturează procesul de evaluare academică: colaborare nepermisă, substituirea persoanei, utilizarea materialelor nepermise, comunicare neautorizată în timpul evaluării.
Utilizarea neautorizată a IA	Folosirea instrumentelor de inteligență artificială generativă cu încălcarea regulilor aplicabile ori fără declararea utilizării, atunci când substituie contribuția intelectuală proprie sau conduce la fraudă academică.
Conflict de interese academic	Situația în care interesele personale, profesionale, familiale, patrimoniale sau de altă natură pot afecta ori pot fi percepute ca afectând imparțialitatea proceselor academice sau exercitarea obligațiilor și responsabilităților ce îi revin persoanei potrivit funcției ocupate.
Raport de similitudine	Document tehnic orientativ generat prin instrumente digitale, care indică segmente similare și sursele potențiale. Nu produce prin el însuși efecte juridice și nu poate fundamenta autonom constatarea unei abateri.
Comisie de etică	Organ colegial independent constituit în cadrul UTM, responsabil cu examinarea și soluționarea cazurilor de abateri de integritate academică.
Lucrare academică	Orice produs intelectual realizat în cadrul procesului de învățământ superior sau al activităților de cercetare: eseuri, proiecte, teze de an, lucrări de licență, master, doctorat, articole științifice, rapoarte, portofolii.

5. ABREVIERI

Abrevierile sunt explicate în text

6. RESPONSABILITĂȚI

Subiect	Responsabilități principale	Document UTM de referință
Senatul UTM	Aprobă și actualizează Codul de etică; aprobă componența Comisiei de Etică; dezbate raportul anual; aprobă sancțiunile grave, numește Responsabilul cu Integritatea la nivel de UTM	<i>Hotărâre Senat; Carta UTM</i>
Rectorul	Garantează funcționarea mecanismelor instituționale; emite ordinele de sancționare; raportează la MEC; aprobă procedura.	<i>Carta UTM; Ordin rector</i>
Comisia de Etică UTM	Examinează și soluționează cazurile; propune sancțiuni; elaborează raportul anual; monitorizează climatul etic.	<i>Regulament Comisie Etică UTM</i>

	PROCEDURĂ Etică, integritate academică și conflict de interese	Cod: PO – UTM-03
		Ediția 1
		Revizia 0

DMAAC / SAC	Coordonează implementarea Politicii și Strategiei UTM privind integritatea academică; gestionează sistemul antiplagiat; verifică PO conform PR-7.5-02; monitorizează.	<i>Politica și Strategia UTM integritate academică</i>
Decanii / Consiliile facultăților	Aplică normele la nivel de facultate; sesizează Comisia; monitorizează elaborarea și susținerea lucrărilor academice.	<i>Regulament facultate UTM</i>
Directorul Colegiului UTM	Asigură aplicarea normelor de integritate academică la nivelul Colegiului UTM; sesizează Comisia de Etică UTM în cazul abaterilor constatate; asigură informarea personalului didactic și a elevilor din colegiu cu privire la prevederile prezentei proceduri.	<i>Regulamentul de organizare și funcționare a Colegiului UTM</i>
Șefii de departament	Informează studenții; verifică lucrările prin antiplagiat; sesizează abaterile; participă la investigații.	<i>Regulament antiplagiat UTM</i>
Cadrele didactice	Respectă și promovează normele; evaluează obiectiv; declară conflictele de interese; sesizează abaterile.	<i>Codul de etică și deontologie profesională UTM</i>
Directorii institutelor de cercetare	Asigură respectarea normelor de integritate și a eticii cercetării în cadrul institutului; sesizează Comisia de Etică la constatarea abaterilor; verifică originalitatea lucrărilor înainte de publicare; declară conflictele de interese în proiectele de cercetare; raportează anual DMCS situația integrității în institut.	<i>ALLEA Code of Conduct for Research Integrity 2023, Regulamentul institutelor de cercetare UTM.</i>
Cercetătorii	Nu falsifică, nu fabrică și nu omite intenționat date de cercetare; citează corect toate sursele; declară explicit utilizarea IA în elaborarea publicațiilor; declară conflictele de interese față de directorul institutului.	<i>ALLEA Code of Conduct for Research Integrity 2023; Codul de etică și deontologie profesională UTM</i>
Studenții / Doctoranzi	Elaborează lucrări originale; respectă regulile de citare și utilizare IA; pot sesiza abateri; au dreptul la apărare.	<i>Codul de onoare al studentului UTM</i>
Responsabil cu integritatea la nivel de UTM	Coordonează cadrul normativ intern cu referire la integritate, planifică, coordonează și monitorizează acțiunile privind integritatea la nivel instituțional, raportează realizarea, cooperează cu Comisia de Etică, menține înregistrările aferente.	<i>Regulament privind integritatea</i>

	PROCEDURĂ Etică, integritate academică și conflict de interese	Cod: PO – UTM-03
		Ediția 1
		Revizia 0

7. DESCRIEREA PROCEDURII

7.1 Principii generale

Integritatea academică se întemeiază pe principiile: legalității, originalității și onestității intelectuale, citării adecvate, echității și imparțialității, transparenței, responsabilității individuale și instituționale, proporționalității, dreptului la apărare și prezumției de bună-credință, confidențialității și protecției datelor cu caracter personal.

7.2 Comisia de Etică UTM — constituire și funcționare

Comisia de Etică UTM funcționează ca structură permanentă, independentă, cu respectarea următoarelor cerințe minime:

- Comisia are un număr de 11 membri, din care 9 reprezintă personalul științifico-didactic titular la UTM, iar 2 reprezintă studenții UTM;
- Nu pot fi membri ai comisiei de etică universitară persoanele care ocupă una dintre următoarele funcții: rector, prorector, decan, prodecan, șef direcție, șef serviciu, șef de departament sau de centru de cercetare, director al școlii doctorale;
- componența include obligatoriu: cadre didactice cu experiență, un reprezentant al studenților, un specialist în drept;
- mandatul membrilor: 5 ani, sincronizat cu mandatul Senatului;
- membrii au obligația de a declara conflictul de interese înainte de examinarea fiecărui caz și de a se abține de la deliberare în cazul conflictului.

7.3 Prevenirea abaterilor

7.3.1 Instruire și formare

- Instruire obligatorie pentru toți studenții anului I;
- Formare periodică pentru cadre didactice - minimum 1 sesiune/an, organizare coordonată de DMAAC;
- Comunicarea regulilor privind utilizarea IA la începutul fiecărui semestru de către cadrele didactice, în conformitate cu cerințele din curriculum.

7.3.2 Sistemul antiplagiat și verificarea originalității

- Verificarea obligatorie prin instrumente digitale a tuturor lucrărilor de licență, master și doctorat înainte de susținere, precum și a articolelor științifice înainte de publicare în revistele UTM.
- Raportul de similitudine are caracter orientativ - valorile procentuale nu produc prin ele însele efecte juridice și nu pot fundamenta autonom constatarea unei abateri.
- Evaluarea originalității se realizează contextual, calitativ și diferențiat, cu raportare la natura conținutului, nivelul de studii și specificul domeniului academic.
- NU sunt permise: praguri procentuale care să producă automat constatarea abaterii; constatarea încălcării exclusiv pe baza detectării IA; aplicarea de sancțiuni pentru utilizarea IA în lipsa unei încălcări concrete.

7.3.3 Reguli privind inteligența artificială

	PROCEDURĂ Etică, integritate academică și conflict de interese	Cod: PO – UTM-03
		Ediția 1
		Revizia 0

- Utilizarea instrumentelor IA este permisă în condițiile stabilite de universitate și cu respectarea obligației de declarare explicită.
- Instrumentele IA nu pot substitui contribuția intelectuală proprie a autorului.
- UTM elaborează și aprobă o Politică instituțională privind utilizarea IA în procesul educational și de cercetare.

7.3.4 Prevenirea nepotismului și a conflictului de interese

- Comisiile de evaluare, examinare și contestare se constituie din membri fără legături de rudenie, raporturi de subordonare sau alte interese personale cu persoanele evaluate.
- Orice cadru didactic sau angajat are obligația să declare imediat, în scris, orice conflict de interese real sau potențial, la Responsabilul cu integritatea al UTM.
- Membrul aflat în conflict de interese se abține obligatoriu de la luarea deciziei sau de la participarea la deliberare.
- Declarația de avere și interese personale (DAI) se depune anual, conform Legii nr. 133/2016.

7.3.5 Conflictul de interese generat de activitatea comună a rudelor

Se consideră situație de conflict de interese generat de relații de rudenie sau de afinitate orice situație în care un angajat al UTM:

- participă la recrutarea, selecția sau angajarea unui soț/soție, partener de viață, rudă până la gradul IV inclusiv (părinți, copii, frați, surori, bunici, nepoți, veri primari) sau afin (socri, gineri, nurori, cumnați);
- se află în relație directă de subordonare față de un soț/soție, rudă sau afin în cadrul aceleiași structuri UTM;
- participă la evaluarea academică a unui soț/soție, rudă sau afin în calitate de cadru didactic, evaluator, coordonator de teză sau membru al comisiei de examinare, contestare, concurs sau promovare;
- participă la decizii privind salariul, promovarea, sancționarea, concedierea sau acordarea burselor unui soț/soție, rudă sau afin angajat în cadrul UTM;
- exercită atribuții de control, audit sau verificare asupra activității unui soț/soție, rudă sau afin angajat în cadrul UTM.

Angajatul care se află în oricare din situațiile de mai sus este obligat:

- să declare imediat, în scris, situația la Responsabilul cu integritatea al UTM, fără a aștepta o solicitare din partea instituției;
- să se abțină de la orice decizie sau participare care vizează ruda sau afinul, până la soluționarea conflictului;
- să informeze superiorul ierarhic și conducătorul departamentului/facultății pentru a permite redistribuirea dosarului sau schimbarea comisiei.

UTM menține un Registru al conflictelor de interese declarate, fără caracter public, exclusiv pentru uz intern de gestionare a conflictelor de interese. Înregistrarea nu produce efecte juridice negative asupra persoanelor declarante.

	PROCEDURĂ Etică, integritate academică și conflict de interese	Cod: PO – UTM-03
		Ediția 1
		Revizia 0

Activitatea comună a rudelor în cadrul UTM este permisă. Ceea ce se interzice este exercitarea de influență asupra deciziilor care îi privesc și participarea la procesele de evaluare, control sau decizie care le afectează interesele.

7.4 Clasificarea abaterilor de integritate academică

Categoria	Caracterizare	Exemple orientative	Măsuri / Sancțiuni
MINORĂ	Încălcare izolată, fără intenție vădită, remediabilă, fără impact substanțial	<i>Omisțiuni punctuale de citare; parafrizare defectuoasă; nedeclararea parțială a utilizării IA în sarcini minore</i>	Avertisment scris; refacerea/ completarea lucrării; instruire obligatorie privind integritatea academică
MEDIE	Încălcare relevantă, cu impact asupra originalității sau corectitudinii evaluării, fără a constitui abatere gravă	<i>Preluare substanțială fără citare; autoplagiat; colaborare nepermisă; utilizare neautorizată IA cu impact relevant</i>	Nota 0 la lucrare/examen; refacere sau neadmitere la susținere; măsuri disciplinare proporționale
GRAVĂ	Încălcare intenționată, cu impact major asupra autenticității lucrării, corectitudinii evaluării sau integrității cercetării	<i>Plagiat total/substanțial (evaluat calitativ); ghostwriting; fabricarea/falsificarea datelor; fraudă organizată; utilizare IA care substituie esențial contribuția proprie</i>	Anularea lucrării/evaluării; neadmitere la susținere; exmatriculare; retragerea diplomei/titlului; sesizarea autorităților competente

7.5 Procedura de sesizare, investigare și sancționare

Etapă	Denumire	Conținut	Responsabil	Termen
1	Sesizare	Orice persoană poate depune sesizare scrisă la Comisia de Etică, email anticoruptie@utm.md sau Secretariat. Sesizările anonime sunt admisibile dacă conțin informații clare și verificabile. Sesizarea va conține obligatoriu informațiile menționate în Anexa 1	Oricine	Imediat la constatare
2	Înregistrare și admisibilitate	Secretariatul înregistrează sesizarea. Comisia verifică în termen de 5 zile lucrătoare: competența, încadrarea în sfera integrității, existența minimului de date, absența motivelor de inadmisibilitate.	Secretariat / Comisia de Etică	5 zile lucrătoare de la primire

3	Notificarea persoanei vizate	Persoana vizată este informată în scris despre: obiectul sesizării, faptele imputate, probele existente, drepturile procedurale, termenul pentru explicații.	Președintele Comisiei	5 zile de la admisibilitate
4	Investigarea	Comisia colectează probe: rapoarte de similitudine, metadate, declarații, expertize. Audierea persoanei vizate se realizează cu min. 5 zile lucrătoare preaviz. Rapoartele antiplagiat și detectoarelor IA au caracter orientativ.	Comisia de Etică	30 zile lucrătoare (prelungibil cu 15 zile)
5	Decizie motivată	Comisia adoptă decizie motivată cu: descrierea faptelor, probele analizate, încadrarea abaterii, argumentele, măsura/sanctiunea aplicabilă, căile de contestare. Se adoptă cu majoritate simplă.	Comisia de Etică	5 zile de la data emiterii hotărârii
6	Aplicarea măsurii	După caz, Rectorul emite ordinul de sancționare în baza deciziei Comisiei. Sancțiunile grave se aprobă de Senat. Decizia se comunică în scris persoanei vizate.	Rector / Senat	10 zile de la primirea deciziei
7	Contestație	Persoana sancționată poate contesta hotărârea comisiei la Senatul UTM în termen de 15 zile lucrătoare de la comunicare. Examinarea se finalizează la următoarea ședință a Senatului, după momentul depunerii (cu condiția existenței unui termen minim de 20 de zile din momentul depunerii contestației până la următoarea ședință a senatului).	Persoana vizată / Biroul Senatului	15 zile pentru contestație; 20 zile pentru răspuns
8	Decizie la Contestare	Contestarea este analizată de Biroul Senatului, care informează plenul Senatului.	Senat	
	Raportare externă	Cazurile grave se raportează la: MEC (30 zile de la decizia finală); ANI (conflict de interese	Rector / Responsabil integritate	30 zile de la decizia finală

	PROCEDURĂ Etică, integritate academică și conflict de interese	Cod: PO – UTM-03
		Ediția 1
		Revizia 0

		constatat); ANACEC (titluri obținute prin fraudă). Documentele se arhivează 5 ani.		
--	--	--	--	--

7.6 Retragera sau anularea diplomelor și a titlurilor

Diplomele și titlurile științifice pot face obiectul retragerii sau anulării inclusiv după emitere, dacă se constată că au fost obținute prin plagiat, ghostwriting, falsificarea datelor, fraudă la evaluare sau utilizare neautorizată a IA care a substituit esențial contribuția intelectuală proprie.

- Diplome de licență și master - procedura se examinează de Comisia de Etică UTM și se aprobă de Senatul UTM;
- Titlul de doctor și diploma de doctor - UTM examinează cauza și înaintază propunerea la ANACEC pentru dispunerea măsurilor finale;
- Titlul de doctor habilitat - procedura implică UTM și ANACEC, măsura finală se dispune de autoritatea competentă conform Codului educației;
- Titlurile științifico-didactice (conferențiar, profesor) - UTM examinează, măsurile se dispun cu respectarea competențelor Senatului și ANACEC.

7.7 Raportarea anuală

UTM elaborează anual, în termenii reglementați, un Raport privind integritatea academică, transmis la MEC și publicat pe utm.md. Raportul conține informații agregate și anonimizate privind: activitățile de prevenire, numărul sesizărilor, categoriile de abateri, sancțiunile aplicate, contestațiile, cazurile de retragere a diplomelor și principalele vulnerabilități identificate.

8. DISTRIBUIRE

Subdiviziunea	Subdiviziunea
Facultăți: FET, FEIE, FCIM, FTA, FIMIT, FCG, FUA, FIEB, FD, FȘASM, FMV, FȘE, FDR, FEI	Secretariatul UTM
Direcția Management Academic și Asigurarea Calității	Biroul Audit Intern
Direcția Managementul Resurselor	Direcția Juridică
Direcția Finanțe și Evidență Contabilă	Direcția Relații Internaționale
Direcția Tehnologia Informației și Comunicațiilor	Centrul Erasmus+
Direcția Socială și Activități Studentești	Serviciul Relații Publice și Promovarea Imaginii
Direcția Managementul Cercetărilor Științifice	Direcția Tehnică
Școala Doctorală UTM	Serviciul Intern de Protecție și Prevenire
Biblioteca Științifică	Colegiul UTM
Catedra Militară	Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră
Direcția Formare Continuă	

	PROCEDURĂ Etică, integritate academică și conflict de interese	Cod: PO – UTM-03
		Ediția 1
		Revizia 0

9. ANEXE

- Anexa 1 — Date obligatorii incluse în sesizarea unei abateri de etică / integritate academică

	FUNCȚIA	NUME, PRENUME	DATA	SEMNĂTURA
APROBAT	Rector UTM	Viorel Bostan	29.09.26	V. Bostan
VERIFICAT	Șefa DMAAC	Irina Tutunaru	15.09.26	I. Tutunaru
COORDONAT	Șefa Direcției Juridice	Corina Mardari	15.09.26	C. Mardari
ELABORAT	Șefa Secției Asigurarea calității	Luminița Bernaz	11.09.26	L. Bernaz

A fost aprobată în cadrul ședinței Senatului UTM din 29.09.2026, pv nr.2

Anexa 1

Conform Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei de Etică a UTM

https://utm.md/wp-content/uploads/2022/02/Codul-de-etica-si-deontologie-profesionala_UTM_2019.pdf

Sesizarea va conține în mod obligatoriu următoarele date:

- datele de identificare ale persoanei care sesizează Comisia (inclusiv date de contact);
- descrierea faptei considerată a reprezenta o abatere de la Codul de etică și deontologie profesională al UTM, respectiv de la prevederile Codului educației al RM, cu modificările și completările ulterioare;
- datele de identificare ale persoanei împotriva căreia se depune sesizarea și orice alte informații în vederea soluționării sesizării;
- semnătura persoanei ce face sesizarea.